

T.C.
YARGITAY

9. Hukuk Dairesi

Esas No: 2024/10147

Karar No: 2024/13332

Karar Tarihi: 10-10-2024

**ALACAK DAVASI - MAHKEMECE ARABULUCULUK FAALİYETİ
SONUCUNDA ANLAŞMAYA VARILMASI HÂLİNDE ANLAŞILAN HUSUSLAR
HAKKINDA DAVA AÇILAMAYACAĞI GEREKÇESİYLE DAVANIN REDDİNE
KARAR VERİLMESİNİN HATALI OLDUĞU - HÜKMÜN BOZULMASI**

ÖZET: 2020 tarihinde davacının iş sözleşmesinin sona ermediği ve çalışmasının devam ettiği görülmektedir. 10.10.2020 tarihli anlaşma belgesinde yer alan, sözleşmenin sona ermesine bağlı olan kıdem ve ihbar tazminatları ile yıllık ücretli izin alacağı yönünden taraflar arasında bu nedenle de bir uyuşmazlık çıktığından söz edilemez. Bu durumda gerçekte bir fesih söz konusu olmadığı hâlde işçiye ihbar ve kıdem tazminatı adı altında bir ödemenin arabulucu önünde yapılan anlaşma ile kararlaştırılmış olması, ödemenin avans niteliğini ortadan kaldırmaz. Aynı şekilde iş sözleşmesi sona ermediği hâlde yıllık ücretli izin hakkının arabuluculuk anlaşma belgesi ile paraya tahvil edilmesi de kabul edilemez. Açıklanan sebeplerle; 10.10.2020 ve 30.04.2021 tarihli anlaşma belgelerinin geçerli bir arabuluculuk anlaşma belgesi niteliğinde olmadığı anlaşıldığından, söz konusu belgeler yönünden, 6098 sayılı Kanun'un 420 nci maddesindeki koşullara veya ifaya ilişkin hükümlere göre değerlendirme yapılarak, oluşacak sonuca göre bir karar verilmelidir. Mahkemece, arabuluculuk faaliyeti sonucunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşılacak hususlar hakkında dava açılmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi hatalı olmuştur.

(6100 S. K. m. 369, 370, 371) (6325 S. K. m. 1, 2, 3, 13, 15, 17, 18, 18/A) (4721 S. K. m. 2)

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesince 04.08.2023 tarihli ek karar ile kararın kesin olduğu gerekçesiyle temyiz başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Ek karar davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildi.

Bölge Adliye Mahkemesince kararın kesin nitelikte olması nedeniyle temyiz dilekçesinin reddine karar verilmiş ise de davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü ücret, hizmet süresi ve çalışma düzenine ilişkin hususlar göz önüne alındığında kararın kesin olduğundan söz edilmeyeceği ve temyiz dilekçesinin reddine ilişkin ek kararın hatalı olduğu anlaşılmakla; 04.08.2023 tarihli ek kararın bozularak ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen asıl kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle, ek kararın kaldırılmasına karar verildikten sonra; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer

usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı işyerinde 14.07.2012-29.04.2021 tarihleri arasında çalıştığını, davacının iş sözleşmesinin haklı neden olmaksızın davalı tarafça feshedildiğini, davacının son ücretinin brüt 3.500,00 TL civarında olduğunu, davacının haftalık ortalama 90 saat çalıştığını, fazla çalışma ücretlerinin ödenmediğini, davacının ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışma yaptığını, davalı işyerinde hafta tatili kullandırılmadığını, asgari geçim indirimi alacağını ödenmediğini ileri sürerek kıdem ve ihbar tazminatları ile fazla çalışma, ulusal bayram ve genel tatil ücreti, hafta tatili ücreti, yıllık izin ücreti ve asgari geçim indirimi alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davanın 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (6325 sayılı Kanun) 18 inci maddesi gereğince esasa girilmeden reddine karar verilmesi gerektiğini, davacının 09.10.2020 tarihinde istifa ederek işyerinden ayrıldığını, daha sonra müvekkilinin başvurusu ve davacının onayı ile tarafların ihtiyari arabuluculuk görüşmeleri sonucunda anlaşmaya vardıklarını, davacının tekrar iş başvurusunda bulunduğunu ve tecrübeli bir işçi olması sebebiyle 18.10.2020 tarihinde tekrar işe alındığını, davacının 29.04.2021 tarihinde tekrar istifa ettiğini ve daha sonra yine müvekkilinin başvurusu ve davacının onayı ile tarafların ihtiyari arabuluculuk görüşmeleri sonucunda anlaşmaya vardıklarını, davacıya anlaşılan tutar üzerinden ödeme yapıldığını, anlaşma belgelerinden de görüleceği üzere, davacının çalıştığı süre boyunca ücret ve eklerini aldığı, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışmalarının karşılığını aldığı ya da izin kullandığı, yıllık izinlerini kullandığı, hafta tatillerini kullandığı veya karşılığı ücretlerini aldığı, davalı işyerinde fazla çalışma yapılmadığı, yapılmış ise karşılığının ödendiği veya serbest zaman kullandırıldığı, davacının işyerinde kendi isteği ile ayrılması sebebiyle kıdem ve ihbar tazminatlarına hak kazanmadığı hususlarında anlaşma sağlandığını, yapılan her iki anlaşma sonucunda davacıya fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil, yıllık izin, ücret ve asgari geçim indirimi alacaklarının karşılığında ödeme yapıldığını, anlaşılan hususlarla ilgili olarak dava açılmayacağını, davacının ödenmeyen alacağını bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; taraflar arasında yapılan arabuluculuk görüşmeleri sonucunda düzenlenen 30.04.2021 tarihli arabuluculuk tutanağında dava konusu alacaklar hakkında görüşme yapılarak anlaşmaya varıldığı, arabuluculuk tutanaklarının sahteliği ispat edilinceye kadar geçerli belgelerden olduğu, 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesi gereğince arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılan hususlar hakkında dava açılmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacı vekili; arabuluculuk görüşmelerinin geçersiz olduğunu, tutanakların davalı işyerinde, aynı zamanda davalının vekili olan arabulucu tarafından düzenlendiğini, arabuluculuk görüşmelerinin

tafların serbestçe tasarruf edemeyecekleri bir zamanda henüz taraflar arasında uyuşmazlık konusu bulunmadan ibra niteliğinde düzenlendiğini, tutanaklarda davacının tüm alacaklarını aldığının belirtildiğini, davacının 10.10.2020 tarihli arabuluculuk görüşmeleri sırasında her şeyden habersiz olarak çalışmasına devam ettiğini, davalı tarafça sunulan cevap dilekçesi ile arabuluculuk tutanaklarının çelişkili olduğunu, arabuluculuk tutanaklarının geçersiz olduğuna yönelik iddia ileri sürüldüğü takdirde bu husus incelenmeksizin davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu belirterek istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; davacının davalıya ait işyerinde satın alma şefi olarak çalışırken 29.04.2021 tarihinde görev yerinin değiştirildiği, davacının bu görev değişikliğini kabul etmeyerek kıdem tazminatının ödenmesini talep ettiği, iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra davalı tarafın talebi üzerine tarafların ihtiyari arabuluculuk yoluna başvurduğu ve 30.04.2021 tarihli anlaşma belgesini imzaladıkları, davacı tarafça irade fesadına yönelik olarak delil sunulmadığı, arabulucunun tarafsız olmadığına ispatlanamadığı, 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine göre arabuluculuk faaliyeti sonucunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşılan hususlar hakkında dava açılmayacağı, ibraya ilişkin düzenlemelerden hareketle arabuluculuk anlaşma tutanağının geçerliliğinin denetlenemeyeceği belirtilerek davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili, istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü sebepleri tekrar ederek kararı temyiz etmiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgelerinin 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında geçerli bir anlaşma belgesi olup olmadığı ve bunun sonucuna göre davacının dava konusu alacaklara hak kazanıp kazanmadığı hususundadır.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 371 inci maddesi.

2. 6325 sayılı Kanun'un \"Amaç ve kapsam\" kenar başlıklı 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

\"Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır ...\"

3. 6325 sayılı Kanun'un \"Tanımlar\" kenar başlıklı 2 nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

\"...

(b) Arabuluculuk: Sistematiik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütölen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

...

ifade eder\''

4. 6325 sayılı Kanun'un \\'İradi olma ve eşitlik\' kenar başlıklı 3 üncü maddesi şöyledir:

\'(1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler. (Ek cümle:6/12/2018-7155/22 md.) Şu kadar ki dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin 18/A maddesi hükmü saklıdır.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.\'

5. 6325 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

6. 6325 sayılı Kanun'un 11 inci maddesinin birinci fıkrasında arabulucunun, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir.

7. 6325 sayılı Kanun'un \\'Arabulucuya başvuru\' kenar başlıklı 13 üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

\'Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.\'

8. 6325 sayılı Kanun'un 15 ve 17 nci maddeleri.

9. 6325 sayılı Kanun'un \\'Tarafların anlaşması\' kenar başlıklı 18 inci maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

\'(Ek: 12/10/2017-7036/24 md.) Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmaz.\'

10. Dairemizin 31.10.2022 tarihli ve 2022/11077 Esas, 2022/13780 Karar; 08.05.2023 tarihli ve 2023/7438 Esas, 2023/6717 Karar sayılı kararları.

11. Dairemizin 07.02.2022 tarihli ve 2021/12911 Esas, 2022/1387 Karar sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

\'... Tutanağın düzenlendiği 20/03/2019 tarihi itibariyle iş sözleşmesi devam eden davacıya kıdem ve ihbar tazminatı ile yıllık izin ücreti gibi iş sözleşmesinin sona ermesine bağlı tazminat ve alacakların ödeneceğinden söz edilmesi çelişki oluşturmaktadır. Gerçekten tutanakta belirtildiği üzere 21.01.2019 günü davacının işten çıkışının, 23.01.2019 günü ise tekrar işe girişinin yapılması, bu şekilde gerçekte bir fesih işlemi olmadığı halde avans niteliğinde ödemelerin kıdem ve ihbar tazminatı olarak gösterilmesi, ayrıca iş sözleşmesi sona ermediği halde kullandırılmayan yıllık izin hakkının parasal alacağa dönüştürölmesi kanuna uygun görölmez. Belirtmek gerekir ki, gerçekte bir fesih söz konusu olmadığı halde işçiye ihbar ve kıdem tazminatı adı altında bir ödemenin arabulucu önünde yapılan

anlaşma ile kararlaştırılmış olması ödemenin avans niteliğini ortadan kaldırmaz. Aynı şekilde iş sözleşmesi sona ermediği halde yıllık ücretli izin hakkının arabulucu anlaşma tutanağı ile paraya tahvil edilmesi de kabul edilemez. Bu nedenle arabuluculuk tutanağının geçersiz olduğunun tespitine karar verilmelidir. ...\"

3. Değerlendirme

1. Ülkemizde hukuk uyuşmazlıklarında alternatif bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak arabuluculuk, ilk defa 07.06.2012 tarihli ve 6325 sayılı Kanun ile kabul edilmiştir. Daha sonra başta 12.10.2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu (7036 sayılı Kanun) olmak üzere bazı kanunlarla arabuluculuk, dava şartı hâline getirilmiştir.

2. Arabuluculuk, 6325 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, \"Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini ...\" olarak tanımlanmıştır. Uyuşmazlık ise tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri çıkar aykırılığından doğan ve özel hukuktan kaynaklanan her türlü anlaşmazlıktır.

3. Arabuluculuk süreci sonunda düzenlenen anlaşma belgesi maddi hukuka ilişkin bir borçlar hukuku sözleşmesidir (... , \" İş Uyuşmazlıklarına İlişkin...İçeren Arabuluculuk Anlaşma Belgesinin Arabuluculuğa Elverişlilik Bakımından Değerlendirilmesi\", Çalışma ve Toplum, 2018/3, s. 1497;, \"Arabuluculuk Anlaşma Belgesinin Borçlar Hukuku Açısından Değerlendirilmesi\", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y.9, S.11, Aralık 2021, s.66-67;, \"Arabuluculuk Faaliyeti Sonucunda Anlaşılan Hususlarda Dava Açma Yasası ve Sonuçları\", ..., C.20, S.2, s.16). Söz konusu belgede taraflar dışındaki bir üçüncü kişinin imzasının bulunması ve hatta bu belgenin mahkemece şerh verilebilir nitelikte olması, belgenin maddi hukuk sözleşmesi olma özelliğini ortadan kaldırmaz. Tarafların ehliyeti, sözleşmenin konusunun emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlâka, kişilik haklarına aykırı olmaması, irade beyanlarının sağlıklı olması gibi diğer tüm sözleşmeler bakımından aranan geçerlilik şartlarının, arabuluculuk sonunda düzenlenen anlaşma belgesi bakımından da aranması, bu durumun bir sonucudur (... , \"Arabuluculuk Faaliyeti Sonunda Varılan Anlaşmanın Hukuki Niteliği\", ... Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2019/1, 344).

4. Öğretide de arabuluculuk anlaşma belgesi, arabuluculuk faaliyeti sonucunda uyuşmazlığın taraflarınca varılan anlaşmanın yazılı hâle getirildiği, taraflar (ya da yasal veya iradi temsilcileri) ve arabulucu tarafından imzalanması sonucunda tamamlanan bir sözleşme olarak tanımlanmaktadır.

5. Borçlar hukuku sözleşmesi olan arabuluculuk anlaşma belgesinde bulunması gereken esaslı unsurlardan ilki, bu anlaşmaya arabuluculuk faaliyeti sonucunda ulaşılmış olmasıdır (... , s. 59). Tarafların kendi aralarında gerçekleşen bir müzakere veya görüşme sonucunda anlaşmaya varılması üzerine anlaşma belgesinin arabulucu tarafından imzalanması hâlinde kanuna uygun bir arabuluculuk faaliyetinden söz edilemez. Keza arabuluculuk faaliyeti sürecin başından sonuna kadar bizzat arabulucu tarafından yürütülmelidir. Anlaşmanın arabuluculuk faaliyeti sonucunda gerçekleşmiş olması, tek bir aşamayı değil arabulucuya başvuru ve arabulucunun seçiminden faaliyetin sona ermesine kadarki tüm süreci ifade eder. Arabuluculuk faaliyetinin kanuna uygunluğu, sürecin tamamında mevcut olmalıdır. Kanuna uygun biçimde yürütülen arabuluculuk faaliyetinin sonucunda düzenlenen anlaşma belgesinin varlığı hâlinde ilk koşul gerçekleşmiş kabul edilmelidir. İşçinin arabuluculuk faaliyetinin hiç gerçekleşmediği veya usulüne uygun olarak gerçekleştirilmediği yönündeki iddiası, bu ilke ve esaslar ile birlikte somut olayın özellikleri dikkate alınarak titizlikle araştırılmalıdır. Arabuluculuk faaliyetinin kanuna uygun olarak yürütülmediği sonucuna varıldığı takdirde arabuluculuk faaliyeti sonucunda gerçekleşen bir anlaşmadan söz edilemez. Bu hâlde anlaşma belgesinin iptaline karar verilmelidir.

6. Arabuluculuk faaliyeti sonucunda düzenlenen anlaşma belgesinin ikinci esaslı unsuru tarafların anlaşmasıdır. 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin birinci fıkrasına göre arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır. Kanun'un 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında ise arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaştıkları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandırığının bir tutanak ile belgelendirileceği ifade edilmiştir.

7. Tarafların hangi konularda, hangi ölçüde ve koşulda anlaştıklarının anlaşma belgesinden veya son tutanaktan tespit edilebilmesi gerekir. Aksi takdirde 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanabilir olması mümkün değildir. Söz konusu hükümde, kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kılındığı hâller hariç, taraflar ve avukatları ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesinin, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilâm niteliğinde belge olduğu ifade edilmektedir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmayacağı vurgulanmıştır.

Her iki düzenleme, arabuluculuk faaliyeti sonucunda varılan anlaşmanın asgari unsurlarının tespit edilebilir olmasını zorunlu kılmaktadır. 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin gerekçesinde de \"... arabulucu tarafından düzenlenecek ve taraflar ve varsa temsilcileri veya avukatları tarafından imzalanacak anlaşma tutanağında 'anlaşılan hususların' net bir şekilde ortaya konulmasında zorunluluk bulunmaktadır.\" denilerek anlaşmanın açık ve net olması gerekliliği vurgulanmıştır.

Bu bakımdan anlaşılan hususlarda dava açılmayacağına ilişkin kural, mahkemeye erişim hakkını sınırlayıcı bir düzenleme olduğundan, dar yorumlanmalıdır. Anlaşma belgesinden, anlaşılan hususların açık ve net bir şekilde belirlenememesi hâlinde, arabuluculuk faaliyetinin anlaşma ile sona ermediği kabul edilmelidir.

8. Belirtmek gerekir ki maddi hukuk sözleşmesi olan arabuluculuk anlaşma belgesinin geçerliliği için uyuşmazlığın taraflarının uyuşmazlığın çözümüne dair karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanlarının buluşması ve bu anlaşmayı yazılı bir hâle getirme yönündeki karşılıklı istekleri gerekir. Şüphesiz karşılıklı irade beyanlarının uyuşmazlığın tamamını kapsaması zorunlu değildir (... , s. 59). Kıdem tazminatı ve ihbar tazminatının uyuşmazlık konusu olduğu bir durumda, sadece kıdem tazminatının konu edildiği bir anlaşma belgesi düzenlenebilir. Arabuluculuk faaliyeti sonunda elde edilen ilâm niteliğindeki anlaşma belgesi maddi anlamda kesin hüküm olmadığından, tarafların kesin hükümsüzlük, aşırı yararlanma, yanılma, aldatma, korkutma, sahtelik iddiası gibi hâllerde anlaşma belgesinin geçersizliğini ileri sürmesi mümkündür (... , s. 22-23). İrade fesadı iddiasıyla arabuluculuk anlaşma belgesinin iptalinin talep edilmesi hâlinde, yanılma ve aldatmanın öğrenildiği, korkutmanın ortadan kalktığı tarihten itibaren bir yıl içinde iptal iradesinin ileri sürülmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır.

9. Anlaşma belgesinin geçerliliği bakımından gerçekleşmesi gereken üçüncü ve son koşul şekildir. Arabuluculuk sonucunda varılan anlaşmanın geçerliliği, anlaşma belgesinin düzenlenmesi hâlinde imza dışında herhangi bir şekil kuralına tâbi kılınmamıştır. Bununla birlikte varılan anlaşmanın, arabuluculuk anlaşma belgesi olarak nitelenebilmesi için, 6325 sayılı Kanun'da belirtilen şekil kuralına uyulması gereklidir. Buna göre arabuluculuk sonucunda ortaya çıkan anlaşma tutanağında (belgesinde), arabulucunun ve tarafların imzasının bulunması zorunludur. Arabulucunun imzasının bulunmadığı tutanak, arabuluculuk anlaşma tutanağı değil ancak taraflar arasında genel hükümlere göre düzenlenmiş bir adi yazılı sözleşme niteliğinde olacaktır. Böyle bir anlaşma belgesi, icra edilebilirlik şerhi verilmesine konu edilemez (Hıdır Kırkcı, “İş Uyuşmazlıklarında Dava Şartı Arabuluculuk ve Arabuluculuk Tutanakları\", İzmir Barosu Dergisi, Mayıs 2020, 309).

10. Dairemize intikal eden dosyalardan, taraflar arasında henüz bir uyuşmazlık bulunmamasına rağmen, işverence başlatılan arabuluculuk süreci sonunda anlaşma belgesi düzenlenmesi şeklinde bir uygulamaya sıklıkla başvurulduğu anlaşılmaktadır. 6325 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinde arabuluculuğun hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde uygulanacak bir çözüm yolu olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle öncelikle taraflar arasında bir hukuk uyuşmazlığının varlığı,

arabuluculuğun ön koşuludur. Ortada somut bir uyuşmazlık bulunmadığı hâlde ihtiyari arabuluculuk yoluyla düzenlenen son tutanağın veya anlaşma belgesinin, 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen bir belge anlamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

11. Taraflar arasında 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında bir anlaşmanın varlığından söz edebilmek için ise öncelikle bir uyuşmazlığın ortaya çıkmış olması ve bundan sonra arabulucuya başvurulmuş olması gerekmektedir. Burada sözü edilen uyuşmazlıktan anlaşılması gereken, 6325 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında da ifade edildiği üzere tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarıdır. Taraflar arasında uyuşmazlık çıktığından söz edilebilmesi için, taraflardan birinin diğer tarafa karşı alacak, tazminat ve işe iade gibi bir hak iddiasında bulunması, bunu ileri sürmesi; ancak karşı tarafın bu iddia ve talebi kabul etmemesi sonucunda kendi aralarında anlaşamamış olmaları gerekir.

Örneğin; henüz iş sözleşmesinin sona ermediği durumda, taraflar arasında kıdem tazminatına ilişkin bir uyuşmazlık bulunmadığından, kıdem tazminatına ilişkin 6325 sayılı Kanun anlamında bir anlaşmanın varlığından da söz edilemez (Dairemizin aynı yöndeki 2021/12911 E., 2022/1387 K. sayılı kararı). Yine işçinin fazla çalışma alacağının ödenmesi yönünde bir talepte bulunmadığı ya da yapılmak istenen ödemeyi reddetmediği; bir diğer ifadeyle taraflar arasında bu konuda henüz bir uyuşmazlık çıkmadığı hâlde, başlatılan arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanak veya anlaşma belgesi de geçerli kabul edilemez.

12. Diğer yandan, 6325 sayılı Kanun'un açıkça hukuk uyuşmazlıklarının çözümü için öngördüğü bu yöntemin amacına uygun kullanılması gerekir. Bir hakkın amacına aykırı kullanılması, bütün hukuk sistemlerinde olduğu gibi 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2 nci maddesine göre de hakkın kötüye kullanımı niteliği taşır. Bu nedenle arabuluculuk, iş sözleşmesinin sona erdirilmesi ve feshin sonuçlarına ilişkin muhasebe işlemlerinin yapılması için bir araç olarak kullanılamaz. Başka bir anlatımla; arabuluculuk sistemi, iş sözleşmesinin sona erdirilmesi veya iş sözleşmesinden doğan alacaklara ilişkin ödeme belgelerinin düzenlenmesi amacıyla kullanılacak bir yöntem değildir. Belirtmek gerekir ki ortada bir uyuşmazlık bulunmadığı hâlde, iş sözleşmesinden doğan borcun ifasına yönelik işlemlerin arabulucu önünde yapılması gerekmez. Salt ödemeyi belgelendirmek amacıyla yapılan bu uygulama, bir uyuşmazlığı çözmeye yönelik bir yöntem değil; aksine işverenin borcu ifa işlemine, arabuluculuk anlaşma belgesi niteliği kazandırmak amacıyla başvurduğu bir yöntem olarak değerlendirilmelidir.

13. Unutulmamalıdır ki Türkiye Arabulucular Etik Kuralları'nın (Etik Kuralları) 5 inci maddesinin (6) ncı bendi uyarınca arabulucu da, arabuluculuk sürecinde arabuluculuktan başka bir uyuşmazlık çözüm yöntemini yürütemez. Arabuluculuk mevzuatından kaynaklanan avantajları kullanmak amacıyla herhangi bir çözüm yolunu arabuluculuk olarak adlandıramaz. Esasen arabulucunun görevi de taraflar arasında mevcut bir uyuşmazlığın bulunmasına bağlı olup, ortada 6325 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin ikinci fıkrası anlamında somut bir uyuşmazlık yoksa arabulucu, Etik Kuralları gereğince, arabuluculuk faaliyetini sürdürmemelidir.

14. Hiç kuşkusuz arabulucu önünde yapılan anlaşmada, ibraya ilişkin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 420 nci maddesinin uygulanması mümkün değildir. Aksi kabulde arabulucu önünde tarafların anlaşması imkânsız hâle gelir. Nitekim 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmünde arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmayacağı öngörülmüş olup, buna göre ibraya ilişkin düzenlemelerden hareketle arabuluculuk anlaşma tutanağının geçerliliği değerlendirilemez (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 07.02.2022 tarihli ve 2022/436 Esas, 2022/1380 Karar sayılı kararı).

Ancak bu kabul şekli, sadece usulüne uygun gerçekleştirilmiş olan bir arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen bir son tutanak veya anlaşma belgesinin varlığı hâlinde mümkündür. Çünkü ibraya ilişkin hükümlerin emrediciliği karşısında, bu hükümleri devre dışı bırakacak bir anlaşma belgesinin de Kanun'un öngördüğü kurallar çerçevesinde yürütülen arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenmiş

olması gerekir. 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında bir anlaşma söz konusu değilse, somut olayın özelliğine göre, 6098 sayılı Kanun'un 420 nci maddesindeki koşulların veya ifaya ilişkin hükümlerin göz önünde bulundurularak sonuca gidilmesine bir engel bulunmamaktadır.

15. Somut uyuşmazlıkta; taraflar arasında davalı işverenin başvurusu üzerine 10.10.2020 ve 30.04.2021 tarihlerinde ihtiyari arabuluculuk görüşmeleri yapılmıştır. Davalı tarafça davacının 10.10.2020 tarihinde işten ayrıldığı ve 18.10.2020 tarihinde yeniden işe alındığı belirtilmiş ise de aynı tarafça sunulan \"Personel aylık takip çizelgesi\" başlıklı belgede davacının 10.10.2020-17.10.2020 tarihleri arasında izinli olduğunun belirtildiği görülmektedir. Davacı tarafça sunulan fatura örneklerinden ise davacının 10.10.2020-17.10.2020 tarihleri arasında davalı işyerinde çalışmasına devam ettiği anlaşılmaktadır. Dosya içerisinde bulunan 09.10.2020 tarihli istifa dilekçesinde, davacının işyerinden şahsi gerekçelerle herhangi bir baskı olmadan 09.10.2020 tarihinde ayrılmak istediğini belirttiği ve istifa dilekçesinde \"Söz konusu çalışma içerisinde doğan tüm kanuni ve akdi haklarımı aldım.\" ibaresinin yazılı olduğu görülmektedir. 29.04.2021 tarihli istifa dilekçesinin ise el yazılı olmadığı ve davacının 29.04.2021 tarihinde şahsi gerekçelerle herhangi bir baskı olmadan istifa ettiğini belirttiği, istifa dilekçesinde aynı şekilde \"Söz konusu çalışma içerisinde doğan tüm kanuni ve akdi haklarımı aldım.\" ibaresinin bulunduğu görülmektedir.

16. Yukarıda açıklanan ilke ve esaslara göre somut olay değerlendirildiğinde; dava konusu tazminat ve alacaklar yönünden arabuluculuk süreci başlamadan önce taraflar arasında uyuşmazlık bulunduğu yönelik dosyada herhangi bir delil mevcut değildir. Aksine, davacı tarafından verildiği iddia edilen istifa dilekçelerinin ve dilekçelerdeki beyanların geçerli olup olmadığı bir tarafa bırakılırsa, mevcut belgelere göre taraflar arasında arabuluculuk faaliyeti başlamadan önce herhangi bir uyuşmazlık bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Kaldı ki 10.10.2020 tarihinde davacının iş sözleşmesinin sona ermediği ve çalışmasının devam ettiği görülmektedir. 10.10.2020 tarihli anlaşma belgesinde yer alan, sözleşmenin sona ermesine bağlı olan kıdem ve ihbar tazminatları ile yıllık ücretli izin alacağı yönünden taraflar arasında bu nedenle de bir uyuşmazlık çıktığından söz edilemez. Bu durumda gerçekte bir fesih söz konusu olmadığı hâlde işçiye ihbar ve kıdem tazminatı adı altında bir ödemenin arabulucu önünde yapılan anlaşma ile kararlaştırılmış olması, ödemenin avans niteliğini ortadan kaldırmaz. Aynı şekilde iş sözleşmesi sona ermediği hâlde yıllık ücretli izin hakkının arabuluculuk anlaşma belgesi ile paraya tahvil edilmesi de kabul edilemez.

Açıklanan sebeplerle; 10.10.2020 ve 30.04.2021 tarihli anlaşma belgelerinin geçerli bir arabuluculuk anlaşma belgesi niteliğinde olmadığı anlaşıldığından, söz konusu belgeler yönünden, 6098 sayılı Kanun'un 420 nci maddesindeki koşullara veya ifaya ilişkin hükümlere göre değerlendirme yapılarak, oluşacak sonuca göre bir karar verilmelidir.

Mahkemece, arabuluculuk faaliyeti sonucunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşılan hususlar hakkında dava açılmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi hatalı olmuştur.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1.Bölge Adliye Mahkemesince verilen 04.08.2023 tarihli ek kararın BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

3. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Ek karar yönünden alınan temyiz harçları ile asıl karar yönünden yatırılan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

10.10.2024 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY

Arabuluculuk anlaşma tutanağına bağlanmış işçilik alacaklarının anlaşma tutanağına rağmen dava konusu edilip edilemeyeceği ve edilebilecekse bunun koşulları uyuşmazlık konusudur.

Bu hususa ilişkin olarak mevzuat hükümleri incelendiğinde karşımıza çıkan hükümler, 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine 7036 sayılı Kanun'un 35 inci maddesi ile eklenen dördüncü fıkra ve aynı Kanun'un 24 üncü maddesiyle eklenen beşinci fıkradır.

6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre \"Kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kılındığı haller hariç, taraflar ve avukatları ile arabulucunun, ticari uyuşmazlıklar bakımından ise avukatlar ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesi, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilâm niteliğinde belge sayılır.\"

Aynı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrası ise \"Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmaz.\" şeklindedir.

Yukarıya alınan maddelerin gerekçesi sırasıyla;

\"... 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine eklenen dördüncü fıkra ile, taraflar ve avukatları ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesinin, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilâm niteliğinde belge sayılacağı hükme bağlanmaktadır. Bu düzenleme yapılırken 19.03.1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 'Uzlaşma sağlama' başlıklı 35/A maddesi dikkate alınmaktadır. Zira bu maddede 'Avukatlar dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce kendilerine intikal eden iş ve davalarda, tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde edebilecekleri konulara inhisar etmek kaydıyla, müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilirler. Karşı taraf bu davete icabet eder ve uzlaşma sağlanırsa, uzlaşma konusunu, yerini, tarihini, karşılıklı yerine getirmeleri gereken hususları içeren tutanak, avukatlar ile müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınır. Bu tutanaklar 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesi anlamında ilâm niteliğindedir.' hükmü yer almaktadır. ...\"

\"... 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine eklenen beşinci fıkra ile, arabulucu huzurunda anlaşılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmayacağı hüküm altına alınmaktadır. Anlaşılan hususların bilahare dava edilemeyeceği dikkate alındığında arabulucu tarafından düzenlenecek ve taraflar ve varsa temsilcileri veya avukatları tarafından imzalanacak anlaşma tutanağında 'anlaşılan hususların' net bir şekilde ortaya konulmasında zorunluluk bulunmaktadır. Örneğin işçi ve işveren tarafı kıdem ve ihbar tazminatı ile fazla çalışma ücreti konusunda anlaştıklarında arabulucunun bu kalemleri ayrıca ve açıkça tutanağa bağlamasında fayda görülmektedir. Anlaşma tutanağının içeriğinden 'anlaşılan hususlar' net bir şekilde görülebilmeli ve bilahare dava açma yasağına tâbi olan bu hususlar tereddüde yer vermeyecek şekilde açıkça tespit edilebilmelidir. ...\" şeklindedir.

Arabuluculuk anlaşma tutanağının ilâm niteliğinde belge kabul edilmesi, \"Anlaşılan hususlarda taraflarca dava açılmaz.\" şeklindeki hüküm, 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarının gerekçesi ve 6325 sayılı Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisinde 07.06.2012 tarihinde kabul edilen ilk metninde yer almayan 18 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarının görülen ihtiyaç ve lüzum üzerine yaklaşık beş yıl sonra çıkarılan 7036 sayılı Kanun'un 24 ve 35 inci

maddeleriyle Kanun'a eklenmiş olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; kanun koyucunun açık iradesinin arabulucu önünde konuşulup anlaşma tutanağına bağlanan hususların, arabuluculuk anlaşma tutanağı hukuken geçerliliğini yitirmeden hiçbir şartta dava konusu edilmesine müsaade etmemek olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

Hiç kuşkusuz anlaşma tutanağındaki imzanın sahteliğinin veya taraflardan birisinin iradesinin fesada uğratılmış olduğunun veya arabuluculuk görüşmesinin usulüne uygun yapılmadığının tespiti durumunda, anlaşma tutanağının iptal edilmesi mümkündür ve iptal kararının kesinleşmesi ile birlikte yukarıda değinilen dava açma yasağı ortadan kalkacağından iptal edilen anlaşma tutanağındaki hususlar dava konusu edilebilecektir.

Anlaşma tutanağının sahteliği veya irade fesadı ile sakatlığı veya arabuluculuk görüşmesinin usulüne uygun yapılmadığı iddiası, doğrudan doğruya açılacak bir alacak veya işe iade davasında görülmesi mümkün bir ön sorun mudur; yoksa işe iade veya alacak davasından önce ve bağımsız bir dava olarak açılması zorunlu mudur sorusunun cevabı uyumsuzluğun özüne tekabül etmektedir.

Kanun'un \"Anlaşılan hususlarda dava açılmaz.\" şeklindeki net ve emredici hükmü ile aynı doğrultudaki gerekçesi ve anlaşma tutanağını ilâm niteliğindeki belgelerden sayan yaklaşımı karşısında, dava açma yasağı ortadan kalkmadan yani arabuluculuk tutanağı iptal edilip bu karar kesinleşmeden anlaşma tutanağına konu hususlarda dava açılması mümkün olmadığından, bu hususun doğrudan doğruya açılacak işe iade veya alacak davası içerisinde ön sorun olarak tartışılıp karara bağlanmasına yasal olanak bulunmamaktadır. Kanun'un açık hükmünün olduğu yerde yorum veya işçi lehine yorum gibi argümanlarla açık kanun hükmü boşa çıkarılamaz. Bu aşamada hemen belirtmek gerekir ki eğer 6325 sayılı Kanun ilk çıkarıldığı hâliyle kalsaydı yani yaklaşık beş yıl sonra 7036 sayılı Kanun'un 24 üncü maddesi ile 18 inci maddeye eklenen beşinci fıkra olmasaydı hiç kuşkusuz arabuluculuk anlaşma tutanağının geçerli olup olmadığı ilgisine göre açılacak işe iade veya alacak davasında ön sorun olarak incelenebilirdi. Ancak açıkça belli ki kanun koyucu tam da bu olasılığı engellemek için bilinçli bir tercihle yukarıda değinilen ek maddeyi 6325 sayılı Kanun'a monte etmiştir. Kanun koyucunun iradesi ve kanun hükmü bu kadar açıkken bu yasal değişiklik yapılmamış gibi davranmaya devam etmenin de izahı yoktur.

Bu hususta bir diğer görüş de iptal davasının ön sorun olarak ele alınamayacağını benimseyip müstakil dava niteliğini kabul etmekle birlikte, anlaşma tutanağının iptali davası ile duruma göre anlaşma tutanağının konusunu oluşturan işe iade veya alacak davasının birlikte açılabileceği ancak bu durumda müstakil iki davanın varlığı nedeniyle her ikisi bakımından da (işin doğası gereği önce iptal davası ile ilgili karar verilecektir) ayrı ayrı hüküm kurmak gerektiği şeklindedir ki, bu görüşe de katılmak mümkün değildir. Şöyle ki yukarıda da izah olunduğu üzere anlaşma tutanağının hukuken varlığını sürdürdüğü herhangi bir zaman dilimi içerisinde Kanun'dan kaynaklanan dava açma yasağı nedeniyle anlaşma tutanağının konusu olan hususların dava konusu edilmesi mümkün değildir. İlgili Kanun hükmü bu durumu açıkça ve yoruma imkân bırakmayacak netlikte düzenlemiştir. Meseleyi bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse örneğin; arabuluculuk anlaşma tutanağına bağlanmış kıdem tazminatı bakımından, hem arabuluculuk anlaşma tutanağının irade fesadı nedeniyle iptali ve hem de bakiye kıdem tazminatının tahsili talepli davada, anlaşma tutanağının konusu kıdem tazminatının dava edildiği tarih nedir? Hiç kuşkusuz anlaşma tutanağının iptalinin istendiği tarihtir. Peki bu tarih itibarıyla arabuluculuk anlaşma tutanağı hukuken geçersiz midir? Yine hiç kuşkusuz henüz iptal edilip bu yöndeki karar kesinleşmediği için arabuluculuk anlaşma tutanağı hukuken geçerliliğini devam ettirmektedir. Peki arabuluculuk anlaşma tutanağı hukuken geçerliyken anlaşma tutanağına konu husus dava konusu edilebilir mi? 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrasındaki açık ve kesin emredici düzenleme nedeniyle edilemez.

Meselenin tartışılması gereken bir diğer yönü de davanın miktarı veya türü bakımından kesinlik hususudur.

Bu hususta da iki farklı görüş ortaya çıkmış olup Dairemizin çoğunluk görüşü, iptal davası ile duruma göre işe iade veya alacak davası birlikte açılmış ve mahkemenin de iptal istemi ve sonrasındaki dava

bakımından ayrı ayrı hüküm kurduğu hâl ile arabuluculuk anlaşma tutanağının neden geçersiz olduğunu izahla birlikte ayrıca iptal talebinde bulunulmayan ve doğrudan işe iade veya alacak talep edilen davalarda, mahkemenin arabuluculuk anlaşma tutanağının geçersizliği iddiasını ön sorun olarak inceleyip bu yönde hüküm fıkrası kurmadan doğrudan diğer taleple ilgili karar verdiği durumda, arabuluculuk anlaşma tutanağının geçersizliği hususunun bağımsız bir dava olmayıp diğer davada değerlendirilmesi gereken ön sorun olduğu, buna bağlı olarak da ön sorun olarak incelenecek bağımsız bir dava olmayan geçersizlik hususunun kesinliğe etkisi olmadığı şeklindedir ki kanaatimizce burada ulaşılan sonuç da hukuka uygun değildir. Konunun daha iyi anlaşılması bakımından yine örnek vermek gerekirse, işe iade hususunda arabulucuya gitmiş ve arabuluculuk görüşmesi anlaşma ile sonuçlanmış işçinin, iradesinin fesada uğratıldığını iddia edip arabuluculuk anlaşma tutanağının iptalini ve işe iadesini veya geçersizliğin nedenlerini açıkladıktan sonra arabuluculuk anlaşma tutanağının iptalini istemeden doğrudan işe iadesine karar verilmesini istediği bir davada, mahkeme iptal/geçersizlik hususunu ister ön sorun olarak değerlendirmiş, isterse iptal/geçersizlik hususu ile işe iadeyi ayrı iki dava olarak niteleyip iki ayrı hüküm kurmuş olsun, bölge adliye mahkemelerinin işe iadeye dair verecekleri kararlar tür itibarıyla temyizi kabil kararlardan olmadığı için bu kararın Yargıtay tarafından incelenemeyeceği yönündedir. Keza konu işe iade değil de alacak ise bu defa da temyiz edenin sıfatına göre bakılması gereken ret veya kabul miktarı temyiz sınırının altında ise temyiz incelemesinin miktar bakımından kesinlik nedeniyle yapılamayacağı yönündedir.

Yukarıda birkaç kez izah edildiği üzere, arabuluculuk anlaşma tutanağına bağlanan hususlarda söz konusu anlaşma tutanağı açılacak bağımsız bir davada iptal ettirilip kararın kesinleşmesi sağlanmadan dava açılmaz. Davanın bağımsız iptal davası olarak açılması hâlinde verilecek karar tür itibarıyla temyize tâbi olduğu gibi bir miktar söz konusu olmadığı için miktar bakımından kesinliğe de takılmayacak ve her hâlde temyizen incelenmesi mümkün olacaktır. Bizce birlikte dava açılması yine yukarıda izah ettiğimiz üzere mümkün olmamakla birlikte bir an için mümkün olduğunu düşündüğümüzde de tek başına iptal davası iken temyizi kabil olan bir kararın yanına ilave bir dava geldi diye temyizi kabil olmaktan çıktığını düşünmenin hukuki ve mantıki bir dayanağı da bulunmamaktadır.

Yine yukarıda izah edildiği üzere, birlikte açılan davalarda iptal/geçersizlik hususunun ayrı bir dava olmayıp diğer davada çözümlenmesi gereken ön sorun olduğu görüşüne katılmamız ve temyiz/kesinlik meselesine bu gözle bakmamız mümkün değildir.

Kabul ettiğimiz görüşün, müstakil açılacak iptal davasının yıllar sonra kesinleşeceği gerçeği karşısında, işçinin bu zaman zarfında alacaklarının zamanaşımına uğrama riski ile alacağına oldukça geç kavuşma riskini barındırması hususunda gelmesi muhtemel eleştiriler bakımından da konunun açıklığa kavuşturulmasında fayda vardır. Öncelikle açık ve kesin bir kanun hükmünün uygulanmasından sosyal kaygılarla imtina edilemez. Diğer taraftan dava açmanın kanunen yasak olduğu dönem bakımından dava zamanaşımının işlemeye devam ettiği de işin mahiyeti gereği düşünülemez. Kaldı ki 6098 sayılı Kanun'un 153 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) ncı bendi de bu konu bakımından değerlendirilmeli ve tartışılmalıdır.

Son olarak değinilmesi gereken bir husus da, 6100 sayılı Kanun'un 208 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "Bir belgenin sahteliğini iddia eden kimse, bunu aynı mahkemede ön sorun şeklinde ileri sürebileceği gibi, bu konuda ayrı bir dava da açabilir." hükmüdür. Buradaki düzenleme "bunu aynı mahkemede ön sorun olarak ileri sürebileceği gibi" ifadesinden de açıkça anlaşılacağı üzere, görülmekte olan bir davada taraflardan birisi tarafından sunulan delil niteliğindeki belgeye ilişkin olup ilâm niteliğindeki belgelerden sayılan ve dava açma engeli teşkil eden arabuluculuk anlaşma tutanağının bu kapsamda değerlendirilmesi kanaatimizce mümkün değildir. Çünkü birisi dava açılmasına engel teşkil etmeyen ama davanın sonucunu etkileyebilecek bir delilken, diğeri doğrudan doğruya davanın açılmasına kanunen engel olan ilâm niteliğinde bir belgedir. Mahiyeti gereği de açılmış bir davada sonradan ileri sürülmesinden ziyade dava açılırken başlangıçta davacı tarafından getirilmesi beklenir. Aynı zamanda bu düzenleme sadece sahtecilik (imza inkârı) iddiasına ilişkin olup irade fesadı iddiasını ve diğer hususları kapsamaz. Diğer taraftan 6100 sayılı Kanun'un bu hükmü karşısında özel hüküm olduğu tartışmasız olan 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci

fıkrasının varlığı karşısında uygulanma imkânı yoktur ve anılan madde hükmü nedeniyle arabuluculuk anlaşma tutanağının iptaline ilişkin davanın müstakil bir dava olarak açılması zorunludur.

Sonuç olarak toparlamak gerekirse;

6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrasındaki açık hüküm nedeniyle, arabuluculuk anlaşma tutanağına bağlanan konularda sahtecilik, irade fesadı veya arabuluculuk sürecinde usulsüzlük iddiasında bulunarak dava açmak isteyen kimse; öncelikle müstakil bir arabuluculuk anlaşma tutanağının iptali davası açmalı, eğer tutanağın iptaline karar verilir ve bu karar kesinleşirse ancak bu kesinleşmeden sonra arabuluculuk anlaşma tutanağına konu hususlarda dava açılabilmelidir.

Arabuluculuk anlaşma tutanağının geçersizliği doğrudan açılmış bir alacak veya işe iade davasında ön sorun olarak değerlendirilemez.

Arabuluculuk anlaşma tutanağının iptali ile buna bağlı olarak işe iade veya alacak talepli iki dava, dava yığılması şeklinde birlikte açılmaz ve görülemez. Birlikte açılan davalar bakımından hukuki vasıflandırma adı altında veya başka bir yöntemle iptal istemli dava diğer davanın ön sorunu olarak nitelendirilemez.

Birlikte açılan davalarda duruma göre işe iade veya alacak davası tefrik edilerek ayrı bir esasa kaydedilmeli ve bu talep bakımından dava tarihi itibarıyla 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrasının dava açılmasına izin vermemesi gerekçe gösterilerek usulden ret kararı verilmelidir.

Arabuluculuk anlaşma tutanağının iptali/geçersizliği hususu, bağlantılı diğer davada değerlendirilmesi gereken ön sorun olamayacağından, her ne şekilde açılırsa ve her ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, sadece arabuluculuk tutanağının iptali istemli bağımsız bir dava kabul edilmesi gereken talep nedeniyle verilecek her türlü karara karşı her durumda temyiz yolunun açık olduğu kabul edilmelidir.

Arabuluculuk görüşmesi sonrasında anlaşmaya varılamadığına dair düzenlenmiş tutanak eklenerek açılan davada aynı talepler bakımından daha önce arabuluculuk anlaşma tutanağı düzenlendiğinin yargılama esnasında ortaya çıkması durumunda 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin beşinci fıkrasının dava açılmasına izin vermemesi gerekçe gösterilerek usulden ret kararı verilmelidir. Bu durum dava dilekçesinde açıklanıp anlaşma tutanağının iptali istendikten sonra anlaşmaya varılamadığına dair tutanağa bağlı olarak talepte bulunulmuş olması hâlinde ise iptal istemi tefrik edilip ayrı bir esasa kayıtlı davaya devam olunmalı, diğer dava ise yine aynı şekilde yukarıdaki gerekçeyle usulden reddolunmalıdır.

Usulüne uygun şekilde bağımsız olarak açılacak iptal davasının görülmesi süresince zamanaşımı süresinin durduğu kabul edilmelidir.

Somut olay özelinde ise, iki adet arabuluculuk anlaşma tutanağının varlığına rağmen sanki bu belgeler yokmuş gibi anlaşma tutanağına konu edilen ve anlaşma ile sonuçlanan hususlarda bu belgelerden hiç bahsetmeden açılan alacak davasında, davalı tarafın davaya cevap dilekçesiyle söz konusu belgeleri sunması sonrasında ancak cevaba cevap dilekçesiyle öne sürülen ve özü itibarıyla irade fesadı kapsamında olup ispat da edilemeyen itirazların bu davada değerlendirilemeyeceği; ayrı, müstakil bir iptal davasına konu edilmelerinde zorunluluk bulunduğu, bu nedenle İlk Derece Mahkemesinin davayı usulden reddetmesi ile Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf istemini esastan reddetmesinin doğru olduğu, temyiz edilen kararın onanması gerektiği şeklindeki hukuki ve vicdani kanaatim nedeniyle aksi yöndeki sayın çoğunluk görüşüne katılamıyorum. (□□)